EDITURA PARALELA 45

Editura Paralela 45

Redactare: Eva Sărășan
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SPĂTARU, NICOLAE
Măștile lui Brejnev / Nicolae Spătaru. - Pitești : Paralela 45, 2020
ISBN 978-973-47-3211-1
821.135.1

EDITURA PARALELA 45

Copyright © Editura Paralela 45, 2020
Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparalela45.ro

NICOLAE SPĂTARU

MĂȘTILE LUI BREJNEV

EDITURA PARALELA 45

Editura Paralela 45

Cuprins

Aplauze / 9

I. Facerea / 13

II. Desfacerea / 45

III. Prefacerea / 91

IV. Re-facerea / 117

Din partea editorului / 161

EDITURA PARALELA 45

Aplauze

Pare o șopârlă capitalistă,
dar ăsta-i adevărul pur

Conducerea de la vârf a Uniunii Sovietice a avut o apreciere deosebită și constant cuantificată în planuri anuale și cincinale pentru opera și activitatea marelui filosof Murphy, apreciind în totalitate gândirea acestuia. Pare incredibil, pare o șopârlă capitalistă, dar ăsta-i adevărul pur. Și acest lucru se datorează profunzimii nemuritoarelor sale legi, care păreau a fi fost născocite direct pentru marea țară și pentru eroicul ei popor. Una dintre ele convenea atât de mult, încât a fost multă vreme folosită pe post de lozincă: orice începe prost se termină și mai prost. Iar expresia „dacă există vreo posibilitate de a greși, o voi face“ a fost, la un moment dat, introdusă și în statutul partidului. Iar de acolo, spre milioanele de suflete de pe nesfârșitul teritoriu al necuprinsei noastre țări. Și nu poți să nu te minunezi de câtă dreptate a avut nefericitul filosof! De ce nefericit? Pe asta chiar nu pot s-o știu. Așa mi-a venit. Dar nu este exclusă situația în care apare cineva care să lămurească și acest lucru.

Dați-mi voie, totuși, să vă spun că lucrurile nu stau chiar așa! Auzindu-mă ce-am spus (eu mă tot aud! – chestiune care ține de

EDITURA PARALELA 45

multele mele calități neretribuite cum ar trebui), imediat am realizat că m-am pripit cu răspunsul. Că m-a luat gura pe dinainte, vorba lui V. I. Lenin. Spunându-vă *pe asta chiar nu pot s-o știu*, deși enunțul are o oarecare formă plastică, el nu are nimic de a face cu adevărul. Sau aproape nimic. Pentru că lucrurile stau tocmai invers: eu știu răspunsul. Iar ceea ce v-am spus vine din cu totul alt context. Iar contextele – de ce să n-o recunoaștem? – se confundă des în ultima vreme. Și nu este treaba mea că unii le amestecă.

Orice afirmație este rodul conștientului sau al subconștientului, care, cândva, mai devreme, a fost și el conștient. Și invers. În societatea noastră, pe care nimeni nu poate să o schimbe, căci nu se pune această problemă pe ordinea de zi (și la ce bun?), de multe ori, oamenii afirmă, din comoditate, desigur, lucruri care nici pe departe nu-i caracterizează. Dar o pot face și din prea multă libertate. Din prea multă democrație. În acest sens, genialul filosof Murphy spunea: „Când oamenii sunt liberi să facă ceea ce vor, de regulă se imită unul pe altul" (pentru cei doritori de aprofundare, le recomand să consulte cu asiduitate *Opere complete,* vol. IX, p. 666).

Și eu tocmai aici voiam să ajung. Sau, mai bine spus, să nu ajung. Ca să fiu corect și onest, lăsând loc ambelor variante să se dezvolte în chip democratic.

Tocmai în acest scop, eu, cetățean onest și bine informat în cele ce spun, așadar pentru a înțelege mai bine ceea ce de fapt voiam să vă spun, îmi voi ilustra ideea prin situația următoare. Nu facem rabat față de ceea ce i se cuvine mereu Lui: adică de respectul pentru tovarășul Leonid Ilici Brejnev, secretar general al PCUS, dar mi-a fost foarte greu să-nțeleg cum de a putut trece atât de ușor peste un caz care pe mine m-a năucit. Să citești în fața reprezentanților din sistemul agrar, adică al țăranilor, un discurs

EDITURA PARALELA 45

de două ore despre rezultatele excepționale obținute de comunitatea științifică sovietică în domeniul astronomiei și fizicii, să beneficiezi, după fiecare șase-șapte minute de aplauze îndelungate și, de câteva ori, chiar de întreruperi prin ridicări în picioare, ovații, iar în momentul în care un consilier s-a apropiat tiptil de dumneata și ți-a șoptit *ceva* la ureche, să-ți oprești discursul la jumătate de frază și să spui doar atât: *Scuzați-mă, nu v-am citit ceea ce trebuia*. Eu zic că așa nu se poate, tovarășe secretar general!

Acum s-o luăm cu încetinitorul. Ai rostit cu totul alt discurs. Treacă-meargă. Lumea din agricultură a pierdut două ore ascultându-te. *No problem*, cum se spune la Tambov. Dar ce facem cu această risipă necontrolată de aplauze, de aplauze prelungite și de ovații? De aplauze cu ridicări în picioare? Ce facem cu ele, tovarăși? Și noi suntem obligați să privim lucrurile tocmai din această perspectivă. Căci noi nu am precupețit nimic și am dat ce am avut mai bun în noi în acele momente. Nu, tovarăși, noi nu putem accepta așa ceva, mai cu seamă atunci când e vorba de însuși iubitul și mult respectatul nostru conducător, tovarășul…

(Din *Însemnările lui Marcu Filipescu,*
secretar al sovietului sătesc din comuna Sinihău)

EDITURA PARALELA 45

I. FACEREA

EDITURA PARALELA 45

* * *

În data de 10 noiembrie ’82, când poporul sovietic a fost înștiințat despre moartea subită a tovarășului Leonid Ilici Brejnev, noi așteptam cu înfrigurare ca America imperialistă, toată clica burgheză, în câteva zile sau săptămâni, să declanșeze un război nuclear devastator împotriva Uniunii Sovietice. Brejnev, care se ținuse cu dinții de pace, acum era mort. Noi plângeam după el. Fiecare sovietic, luat în parte, ar fi acceptat, dacă s-ar fi pus problema, să moară în locul lui, de bunăvoie și nesilit de nimeni (și bine că nu s-a pus, altminteri murea tot poporul sovietic!). Acum nu se mai putea face nimic. Era prea târziu. Leonid Ilici deja murise. O pierdere pe care noi o vom resimți și peste o mie de ani. Eram cu toții siguri de asta.

Ne culcam și ne trezeam cu gândul la război. Dar cel mai sâcâitor și istovitor lucru era incertitudinea care plana peste întreaga noastră societate, care fusese atât de brutal, atât de mișelește deturnată de la misiunea nobilă pe care o avea de îndeplinit: construcția comunismului.

Războiul ajunsese o chestiune iminentă. Imperialiștii burduhoși nu puteau lăsa să le treacă printre degete o împrejurare favorabilă pe

EDITURA PARALELA 45

care ei o visau de atâta amar de vreme. Da, era la mintea cocoșului că marea confruntare va începe, dar nimeni nu știa cu exactitate ziua și ora. Unii, mai slabi din fire, își pierduseră deja cumpătul: *de s-ar începe odată războiul ista că nu mai putem trăi așa. Starea asta confuză ne macină, ne omoară de vii.*

Și, într-adevăr, după dispariția naturală a lui Brejnev, în comuna Sinihău, din cauza fricii de război, se înregistrase o creștere certă a nivelului de mortalitate. Poate și în alte localități, dar la acea vreme poporul sovietic nu-și permitea luxul de a pierde timpul prețios întocmind asemenea statistici lipsite de sens. Frica pusese stăpânire pe noi, care, cu stupoare constatam că, în cazul unui atac nuclear, nu aveam nici cea mai mică protecție. Lipseau în totalitate măștile antigaz, cu excepția celor patru-cinci bucăți pe care elevii le foloseau la orele de apărare pasivă. Dar ce să faci cu ele când satul Sinihău avea peste cinci mii de suflete?

Satul Sinihău are *ceva* special. Ceva greu de exprimat în cuvinte. Dacă încerci să-l înghesuiseși în primele versuri ale baladei *Miorița*: „Pe un picior de plai,/ Pe o gură de rai…", ai stricat totul. Sau aproape totul. Pentru că satul nostru este ceva cu mult mai mult. Și pentru a vă demonstra că nu fabulez nici cât e negru sub unghie, vă voi aduce un singur exemplu. Unul foarte concludent, după umila mea părere. În satul nostru s-a turnat filmul *Ultimul haiduc*. Este adevărat că nu tot. Numai secvențele în care Grigori Ivanovici Kotovski[1] încearcă să se salveze de jandarmii furioși și nemiloși. Și se ascunde într-un lan de grâu. Ciocoii țarului dau foc la grâu, dar haiducul reușește totuși să fugă. Bravo lui! În acel an, colhozul nostru n-a mai îndeplinit planul la cereale, iar țăranii nu

[1] Grigori Kotovski (1881 – 1925) a fost un conducător militar și activist politic comunist din Basarabia. Protagonistul filmului *Ultimul haiduc*.

EDITURA PARALELA 45

și-au primit în totalitate norma de făină. Dar pentru noi, oamenii sovietici, partea materială contează mai puțin. Important este că Grigorii Ivanovici a supraviețuit și poporul sovietic mai are un erou. Și noi ne mândrim cu asta. Se știe doar: un popor fără eroi, este un popor mort.

Președintele sovietului sătesc a convocat, în regim de urgență, comitetul executiv pentru a lua măsurile ce se impuneau în acel moment. S-a decis ca subsemnatul, Marcu Filipescu, în calitate de secretar al sovietului sătesc, să expediez o telegramă urgentă Departamentului Raional de Apărare Civilă (DRAC) cu cererea de a ni se trimite, în termene optime, măști antigaz pentru toți locuitorii comunei. Lista, frumos bătută la mașină, era anexată. Răspunsul nu s-a lăsat mult așteptat. DRAC-ul ne informa că ne va pune la dispoziție echipamentele de protecție solicitate. Și ele vor ajunge pentru toată lumea, de la nou-născuți până la cel mai bătrân om din sat. Vestea a fost savurată cu bucurie de noi toți. Ne-am convins o dată în plus că grija și atenția pe care ne-o poartă partidul și guvernul, nu-s vorbe goale. Cu acest prilej, conducerea sovietului sătesc a organizat un concert de zile mari. Pe scena casei de cultură au evoluat cei mai virtuoși interpreți de muzică populară și patriotică din localitate, iar nepotul președintelui sovietului sătesc, elev în clasa întâi „B“, a recitat poezia *Pentru pace*. Spectatorii, cu lacrimi în ochi, l-au aplaudat în picioare și l-au rugat s-o mai declame o dată.

***

Acceptul DRAC-ului de a ne trimite în regim de urgență măștile antigaz demonstra cu vârf și îndesat că și în cercurile de sus ale puterii sovietice războiul era tratat ca un fapt real și că toată țara era pusă pe picior de război. Frica de război, ca o ciumă, lucra

EDITURA PARALELA 45